

Handläggare
Cecilia Oscarsson
Telefon: 08-508 12 195

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
2016-09-22

Remiss – Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr 171-908/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Margareta Östrand
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ” Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Strategin för Stockholm som smart och uppkopplad stad syftar till att stimulera, vägleda och samordna insatser för att göra Stockholm till världens smartaste stad genom digitalisering. Förändringsarbetet omfattar Stockholms stads samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Den smarta och uppkopplade staden förväntas enligt strategin skapa stora värden och nytta för Stockholms invånare, företagare och besökare. En smart stad utnyttjar digitalisering och ny teknik för att göra livet enklare och bättre för invånare, företagare och besökare. I den smarta staden skapas kontinuerligt nya smarta tjänster som verkar för en innovativ stad.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till framtagandet av en strategi för en smart och uppkopplad stad. I strategin föreslås kommunfullmäktige att i budget och bokslut ta hänsyn till de kostnader som genomförandet av strategin för den smarta staden innebär. Förvaltningens uppfattning är att det i ärendet inte tydligt framgår vilka ekonomiska konsekvenser som digitaliseringen kommer innebära för kärnverksamheten.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 30 september 2016.

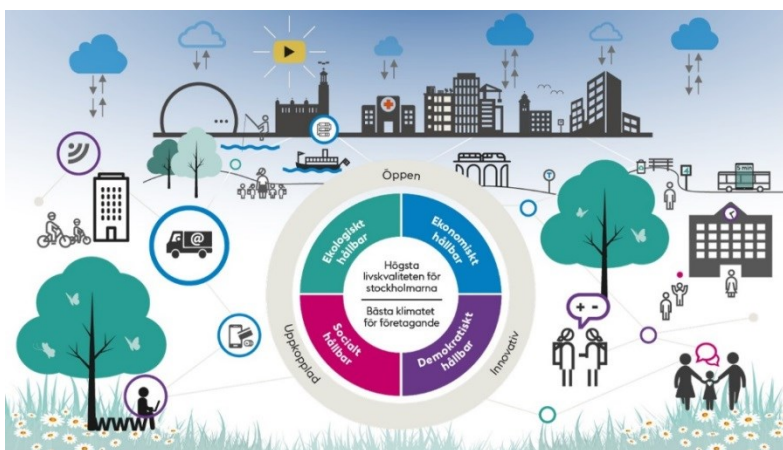
Ärendet har även remitterats samtliga stadsdelsnämnder, samtliga facknämnder, Stockholms Stadshus AB, Stockholms Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Kista Science, City/Stiftelsen Electrum, Sveriges kommuner och landsting, Stockholms läns landsting, IT&Telecom-företagen, Handelskammaren och LO i Stockholm.

Ärendet

Strategin för Stockholm som smart och uppkopplad stad syftar till att stimulera, vägleda och samordna insatser för att göra Stockholm till världens smartaste stad genom digitalisering.

Förändringsarbetet omfattar Stockholms stads samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Den smarta och uppkopplade staden förväntas enligt strategin skapa stora värden och nytta för Stockholms invånare, företagare och besökare.

För att möjliggöra Stockholm som smart och uppkopplad stad kommer det krävas att ett antal grundläggande förutsättningar och förhållningssätt etableras. I strategin har det tagits fram sju strategiska möjliggörande principer och åtta principer för genomförandet.

(Bild på illustration av den smarta staden)

Begreppet smart stad

En smart stad utnyttjar digitalisering och ny teknik för att göra livet enklare och bättre för invånare, företagare och besökare. I den smarta staden skapas kontinuerligt nya smarta tjänster som verkar för en innovativ stad. Den smarta staden möjliggörs genom uppkoppling och öppna data, integrerade plattformar, sensorer och annan teknik.

Trender som påverkar Stockholms stad

Stockholm stad påverkas av trender så som urbanisering, globalisering och ökad livslängd. Urbaniseringen inverkar på staden genom exempelvis ökad efterfrågan på kultur och fritidsaktiviteter, ökad användning av olika transportmedel, infrastrukturen, tillgången till bostäder och tillgången till kvalificerad arbetskraft. Globaliseringen innebär till exempel att fler språk och kulturer återfinns i stadens verksamheter. Detta leder i sin tur till ökade behov av att utnyttja teknikutveckling för att erbjuda effektiva språk och översättningstjänster. Invånarna i Stockholm lever allt längre och en ökad livslängd innebär fler äldre. Den ökade livslängden tillsammans med att det föds färre barn betyder även att andelen av stadens invånare som är äldre kommer att öka. Denna förändring i demografien innebär att Stockholms stad ställs inför en ökad verksamhetsvolym kopplat till äldre inom exempelvis stöd och omsorg.

Digitaliseringens möjligheter

Utvecklingen inom digitalisering och ny teknik kombinerat med förändrade beteende ger upphov till nya tjänster och arbetssätt som tillsammans förändrar samhällen i snabb takt. Digitaliseringen innebär ett paradigmskifte och har redan förändrat stockholmarnas sätt att leva.

Den tekniska utvecklingen är grunden för digitaliseringen och innebär nya möjligheter för lagring, utbyte, interaktion, analys, utförande samt användandet av data och information. Ett exempel på teknisk utveckling är möjligheten att ge stöd på distans till brukare. Applikationer så som videosamtal möjliggör interaktion på avstånd mellan brukare och personal. Den tekniska utvecklingen ger även upphov till förändrade beteenden som skapar behov och möjligheter för nya och förändrade tjänster i stadens verksamheter. Detta påverkar i sin tur invånarnas förväntningar på staden och stadens verksamheter. Teknisk utveckling och förändrade beteenden skapar möjligheter till nya tjänster och arbetssätt.

Världens smartaste stad

I Stockholms stads Vision 2040 ett Stockholm för alla, framgår det att Stockholm ska bli världens smartaste stad. Stockholm ska vara ett hållbart och inkluderande samhälle. De möjligheter och fördelar som digitaliseringen medför ska omfatta alla grupper i samhället, gamla som unga, it-vana som it-ovana. Med smart och uppkopplad stad menas en stad som utnyttjar digitaliseringen och ny teknik för att göra livet enklare och bättre för invånare, företagare och besökare. Användningen av digitaliseringen och ny teknik skapar förutsättningar för innovation och ökad tillväxt i Stockholm, men

också möjligheter till ökad processeffektivitet och innovationskraft inom Stockholms stads verksamheter.

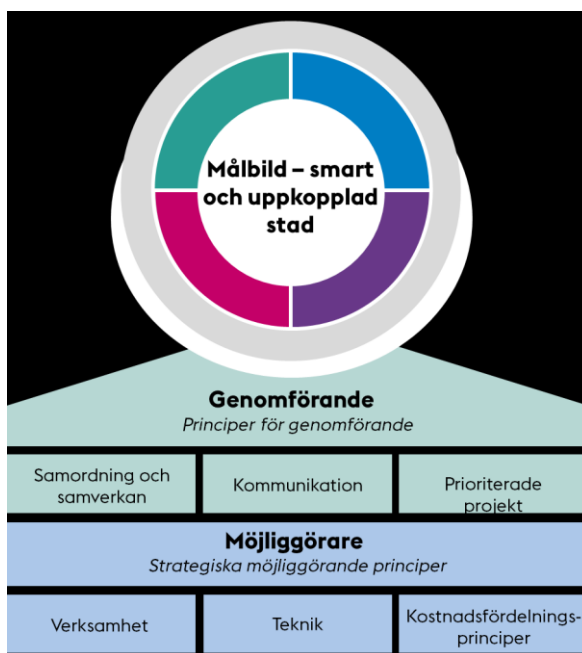
Förutsättningar

Stockholm har goda förutsättningar för att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter och bli världens smartaste stad. Stockholm är en internationellt framstående arena för både startupföretag¹ och etablerade globala bolag inom digitalisering. Som ledande land inom informations- och kommunikationsteknik med ledande tillgång till arbetskraft med relevant utbildning har Stockholm möjligheter att utveckla och leda utveckling inom digitalisering internationellt. Stockholm har även bra förutsättningar för digitalisering genom hög jämställdhet där varje persons idéer respekteras, vilket ger betydande fördelar i dagens snabbrörliga och innovativa miljö.

Stockholms stad driver ett program för digitalisering, vilket pekar ut riktning och mål för Stockholms stads arbete med digitaliseringsfrågor samt tydliggör principer för styrning, organisering och uppföljning.

Strategins delar

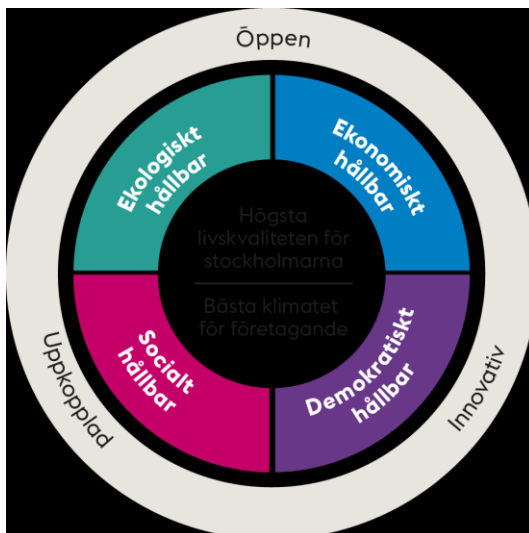
Strategin grundar sig i en målbild och för att uppnå målbilden krävs så kallade möjliggörare kopplat till verksamhet och teknik samt kostnadsfördelningsprinciper. Genomförandet bygger på de framtagna principerna för detta.

(Bild på strategins delar för Stockholm som smart och uppkopplad stad)

¹ Förvaltningens kommentar: Företag som satsar direkt på den internationella marknaden, exempelvis Klarna, Spotify och Skype

Målbild för Stockholm som smart och uppkopplad stad
Målbilden för Stockholm som smart och uppkopplad stad grundar sig i de behov som finns i staden och tar avstamp i Stockholms stads Vision 2040 – ett Stockholm för alla.

(Bild på målbild för Stockholm som smart och uppkopplad stad)

Målbilden består av tre lager där kärnan visar huvudmålet för strategin med målgrupperna i fokus där invånare, besökare och företagare ingår. Mellanlagret visar fyra hållbarhetsområden som tillsammans möjliggör huvudmålet. Det yttre lagret visar det grundläggande förhållningssätt som genomsyrar strategin och möjliggör målen.

Möjliggörare

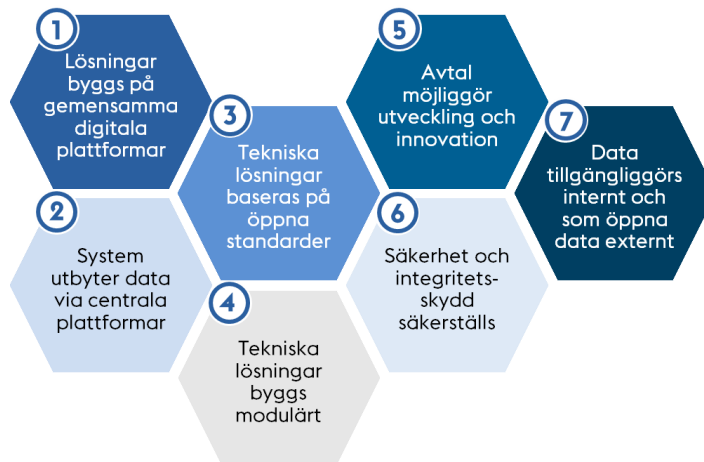
För att nå målbilden för Stockholm som smart och uppkopplad stad krävs ett antal möjliggörare som i strategin har delats in i tre huvudområden vilka är verksamhet, teknik och kostnadsfördelningsprinciper

(Bild på möjliggörare - strategiska principer)

Strategiska möjliggörande principer

För att vägleda utvecklingen av den teknik som möjliggör den smarta staden har sju strategiska principer tagits fram som ska eftersträvas i staden. Balansen mellan enskilda verksamheters behov och det stadsövergripande behovet av långsiktig hållbarhet och kostnadseffektivitet behöver från fall till fall noga övervägas.

(Bild på strategiska möjliggörande principer)

Verksamhet

Inom verksamhet har möjliggörare delats upp i tre områden vilka är:

- Styrning och ansvar
- Organisation
- Kultur, ledarskap och medarbetarskap
- Användning och processer

Teknik

Inom teknik har möjliggörare delats upp i tre områden vilka är följande:

- Applikationer och tjänster
- Digitala plattformar och IT-infrastruktur
- Informationssäkerhet och integritet

Kostnadsfördelningsprinciper

Strategin föreslår att kommunfullmäktige ska vid upprättandet av förslag till budget och bokslut beakta de kostnader som genomförandet av strategin innebär.

Fördelningen av kostnader

Grundprincipen är att kostnaden för verksamhetsspecifika lösningar och tjänster bör bäras av det verksamhetsområde som använder dem. Varje verksamhetsområde bär därmed kostnaden för de applikationer, verksamhetssystem i form av exempelvis sensorer och styrenheter, som behövs för nya lösningar i den smarta staden.

Kommunstyrelsen har i uppdrag att förvalta stadens gemensamma IT-infrastruktur. Förutsatt att finansiering beviljas för genomförandet av strategin utökas den IT-infrastruktur som kommunstyrelsen ansvarar för till att även omfatta den gemensamma IT-infrastrukturen i den smarta staden.

Tilläggskostnader för löpande drift och förvaltning av den nya IT-infrastrukturen fördelas till nämnder och bolagsstyrelser på samma sätt som övriga gemensam IT-infrastruktur genom IT-prislistan.

Nät och utrustning som används för datatrafik i den smarta staden ansvara Stokab respektive S:t Erik Kommunikation för likt tidigare efter hyresavtal med kommunstyrelsen.

Genomförande

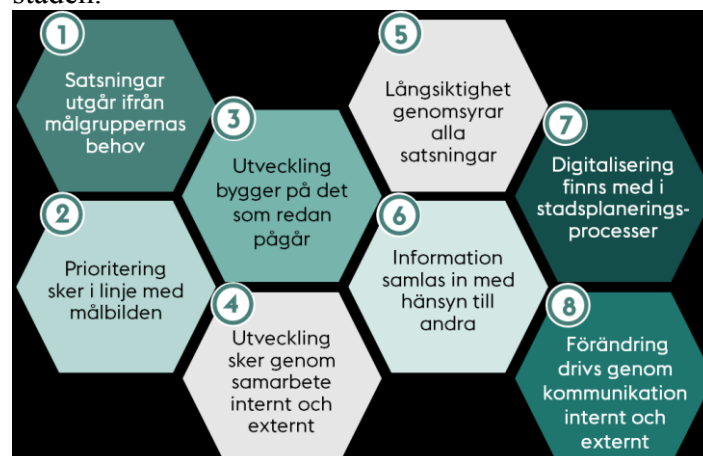
Genomförandeblocket består av tre huvudområden som i sin tur styr de åtta principerna för genomförande.

(Bild på genomförande – principer för genomförande)

Principer för genomförande

För att vägleda och samordna genomförandet av strategin har åtta principer för genomförandet tagits fram vilka ska eftersträvas i staden.

(Bild på de åtta principerna för genomförande)

Samordning och samverkan

Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna och följa upp nämndernas arbete med genomförandet av strategin.

Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att verka i enlighet med principerna för genomförandet och för att genomföra strategin för att slutligen nå målbilden inom respektive verksamhet.

Stockholms stads samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta aktivt med att löpande identifiera och genomföra nya projekt och initiativ som tar Stockholms stad närmare målbilden.

Kommunstyrelsen ansvarar för att samordna samverkan på stadsövergripande nivå. Detta inkluderar samverkan med offentliga verksamheter så som myndigheter, övriga kommuner och landsting.

Genomförandet kräver ett åtagande och ansvar av alla, från såväl chefer som medarbetare. Varje enskild nämnd och bolagsstyrelse bör bryta ned och konkretisera vad strategin och målbilden betyder för respektive verksamhetsområde. Strategin bör för varje verksamhet tolkas och brytas ned i verksamhetsspecifika processer och aktiviteter.

Utifrån att den smarta staden utvecklas genom samverkan med staden och externa aktörer behöver Stockholms stads nämnder och bolagsstyrelser identifiera möjligheter för samverkan inom varje verksamhetsområde. Den smarta staden utvecklas gemensamt av Stockholms stads verksamheter. De nya processerna inom den smarta staden kopplas därför till befintliga processer.

Kommunikation

Kommunikationen i Stockholms stad och i samverkan med andra ska bidra till att realisera strategin för smart och uppkopplad stad. En viktig uppgift i kommunikationsarbetet, för alla Stockholms stads verksamheter, är att aktivt delta samt identifiera gemensamma budskap, arenor och aktiviteter som kan stärka bilden av Stockholm som en smart och uppkopplad stad i världen.

Varje verksamhet ansvarar för att kommunicera det som pågår inom respektive verksamhet och för att öka kommunikationen mellan Stockholms stads verksamheter.

Det krävs också en dialog med invånarna för att kartlägga behov och önskemål från dem. Det ska vara enkelt att komma till tals samt att få kontakt med Stockholms stad. Kommunikation via Stockholms stads befintliga kanaler och dialog i sociala medier är prioriterat.

Kommunstyrelsen har ansvar för att samordna och följa upp den stadsövergripande kommunikationsstrategin för Stockholm som smart och uppkopplad stad.

Prioriterade projekt

I genomförandet av strategin bör ett antal särskilt prioriterade verksamhetsprojekt identifieras och finansieras centralt för att få igång genomförandet av strategin. Prioriterade verksamhetsprojekt inom digitalisering bör, förutom att vara i linje med målbilden och Stockholms stads uppdrag, ha god genomförbarhet, vara långsiktiga och bedömas kunna ge stor nytta och effekt för en eller flera målgrupper. Urvalskriterierna är omfattning, genomförbarhet, effekt, kostnad, samverkan inom Stockholms stads verksamheter och samverkan med aktörer utanför Stockholms stads verksamheter.

Nytta och uppföljning

Genom urbanisering, globalisering och ökad livslängd förväntas invånare i Stockholm bli allt fler och allt äldre. Digitalisering i stadens verksamheter skapar ökad nytta genom att stadens resurser räcker till fler genom effektivisering och ökad produktivitet. Digitaliseringen möjliggör även ökad livskvalitet genom enklare, förbättrade och anpassade tjänster för invånare och ökad insyn i demokratiprocesser.

Digitaliseringen stimulerar entreprenörskap och innovation för lokala företag. Ett attraktivt klimat för företagande skapar även ökat intresse för privata investeringar nationellt och internationellt.

Målen uppnås genom öppenhet, uppkoppling och innovativa lösningar. Strategin skapar även värden internt genom samordning inom stadens verksamheter. Genom samordning bryts stuprörsstrukturer samt gemensamma och effektiva arbetssätt kan formas.

Uppföljningen av strategin bör göras på tre nivåer:

- Uppföljningsmått med koppling till målbilden.
- Förändringsarbete inom varje verksamhet.
- Effekt av genomförda projekt inom den smarta staden, inkludera förutsättningsprojekt, prioriterade verksamhetsprojekt samt andra projekt inom smart stad i verksamheterna.

Uppföljningsmått för att följa upp effekten av strategin tas fram inom Digitaliseringsprogrammet och bör kopplas till Stockholms stads integrerade ledningssystem (ILS).

Varje verksamhet följs upp årligen i verksamhetsberättelsen för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att följa upp hur de arbetar med digitalisering för att nå målbilden, samt kontinuerligt bidrar med information om behov och förslag på prioriterade projekt.

Kommunikationsstrategi

I bilaga till Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad finns en kommunikationsstrategi. Detta är ett övergripande dokument för kommunikation i och runt genomförandet av strategin för en smart och uppkopplad stad.

Kommunikationsstrategin för en smart och uppkopplad stad är underordnad kommunikationsprogrammet för Stockholms stad.

Underordnad innebär att kommunikationsstrategin direkt eller indirekt ska bidra till den riktning som stadens kommunikationsprogram föreskriver. Samtidigt innebär underordnad att denna strategi kommer att förutsätta att en rad kommunikationsinsatser görs i staden.

Samtliga kommunikationsaktiviteter ska ha ett uppdrag, en funktion och en eller flera definierade mottagare – grupp eller grupper av personer med funktion eller roll i relation till arbetet med att realisera strategin för en smart och uppkopplad stad. Hela stadens kommunikationssystem ska användas för kommunikationen och fokus ligger på stadens egna etablerade digitala kanaler.

Pågående projekt

I bilaga till Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad finns en kartläggning av pågående projekt i staden. Bland annat pågår en utbyggnad av trådlösa nätverk med Wi-Fi på kommunala vård- och omsorgsboenden, utveckling av e-tjänsten min barnomsorg och ett webbaserat verktyg för att självvärdera kvaliteten i förskolan.

Möjliga projekt

I bilaga till Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad redovisas möjliga projekt. Exempelvis individanpassning av stadens tjänster, smarta soptunnor, flerspråkigt digitalt läromedel för nyanlända, surfplattor inom hemtjänsten. Digitaliseringen innebär många nya möjligheter för tillväxt och hållbarhet. Genom att utnyttja möjligheterna med digitalisering kan Stockholms stad göra livet enklare och bättre för alla som lever, vistas eller verkar i Stockholm.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsdelsdirektörens stab. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 13 september, pensionärsrådet den 12 september och rådet för funktionshinderfrågor 13 september.

Förvaltningens synpunkter och förslag

En smart och uppkopplad stad definieras här som en stad som utnyttjar digitaliseringens möjligheter för att göra livet enklare och bättre för invånare, företagare och besökare men även för att effektivisera och förbättra stadens verksamheter.

Inom stadsdelsförvaltningen finns goda exempel på projekt och verksamheter som redan idag arbetar för en ökad digitalisering.

Förvaltningen är positiv till framtagandet av en strategi för en smart och uppkopplad stad. Den skapar utgångspunkter för fortsatt arbete mot gemensamt uppsatta mål och ger staden goda möjligheter att nå visionen för Stockholm som en smart och uppkopplad stad.

Förvaltningen är positiv till att strategin ska byggas upp på befintlig teknik och plattformar så att färdiga och fungerande standarder kan användas i de tekniska lösningarna.

I strategin föreslås kommunfullmäktige att i budget och bokslut ta hänsyn till de kostnader som genomförandet av strategin för den smarta staden innebär. Tilläggskostnader för den löpande driften och förvaltningen av den nya IT-infrastrukturen kommer att fördelas till nämnder och bolagsstyrelser på samma sätt som övriga gemensam IT- infrastruktur genom IT-prislistan. Förvaltningens uppfattning är att det i ärendet inte tydligt framgår vilka ekonomiska konsekvenser som digitaliseringen kommer innebära för kärnverksamheten.

Förvaltningen överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Remiss Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad, fås vid begäran hos nämndsekreterare.